

gernis van haar gemaal en ik vind het ook zeer weinig koninklijk zoo overal in te kruipen'⁶²). Koningin Emma genoot van het bezoek aan de hoofdstad, waarbij zoveel belangwekkends een appèl op haar deed. Zij is blijven genieten van dergelijke bezoeken, waar zij tijdens maar ook na haar regentschap haar hart aan heeft opgehaald. Een soort revanche voor een periode aan de zijde van een niet erg gemakkelijke echtgenoot, die dergelijke bezoeken al heel weinig apprecieerde?

In Rotterdam bezichtigde zij: twee maal het Sophia Kinderziekenhuis 1) (1899) en 2) (1907), een soort instelling waarvoor zij blijkens een brief uit 1892 bijzondere interesse had (63), 3) het Coolsingelziekenhuis (1899), 4) het Diaconessenhuis (1905), 5) het Bergwegziekenhuis (19 mei 1915), 6) het Ooglijdersgesticht aan het Haringvliet (1915), 7) de Finsenrichting aan de Leuvehaven (voor de behandeling van lupuspatiënten) (1915), 8) het Sint Franciscus Gasthuis (1921) en 9) een instelling op veeartsenijkundig gebied: de Rijksseruminrichting aan de Benthuiserstraat (1907).

Om een globaal idee te krijgen van zo'n bezoek, bekijken we dat van de koninginnen aan het Sophia Kinderziekenhuis op 9 juni 1899. De voorzitter van het bestuur hield om te beginnen een toespraak, het was immers een officieel bezoek. Hij herdacht de vorstelijke hand van koningin Sophie die in 1863 de eerste steen gelegd had. Toen merkte hij op dat de naam van de regentes sinds tal van jaren voorkwam op de lijst van vaste contribuanten. 'En voor een extra bijdrage vonden wij bij U steeds een gunstig oor'. Daarna werd een wandeling door het gebouw gemaakt. Het Zeehospitium voor tuberculose-patiëntjes te Loosduinen kwam ook ter sprake. Het grootste deel van de 42 patiëntjes zat met een oranjestrik opgespeld recht op in bed. Allen ontvingen uit handen van de Majesteiten en haar gevolg een stukje speelgoed. De onvermoeibare leidster van de verpleging, de weduwe Simon van der Aa, kreeg een ridderorde. Zoals gebruikelijk werden in alle bezochte instellingen die dag giften achtergelaten. De burgemeester mocht voor de algemene armen zelfs een bedrag van 4000 gulden in ontvangst nemen en voor het politiefonds 500 gulden⁶⁴).

Zo kon Emma natuurlijk later niet bij elk officieus bezoek voor den dag komen. Toch kwam zij nooit met lege handen, niet voor de patiënten en niet voor de instelling. De koninklijke weldadigheid speelde in een tijd zonder de ons bekende sociale voorzieningen nog een rol om de nood van particulieren te lenigen en instellingen daartoe in staat te stellen. Reeds koning Willem II was be-